

แนวทางการบริหารงานวิชาการตามบริบทสหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2
GUIDELINES FOR ACADEMIC ADMINISTRATION IN THE CONTEXT
OF THE BENJAWIROT MULTIDISCIPLINARY NETWORK UNDER
SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE
BANGKOK DISTRICT 2

¹ศิริวิมล ไชยราช และ ²สุทธิพงษ์ บุญผดุง

¹Siriwimon Chaiyarart and ²Sutthipong Boonphadung

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ประเทศไทย
Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

¹s64561802078@ssru.ac.th

Received: January 29, 2025; **Revised:** April 25, 2025; **Accepted:** January 30, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการตามบริบทสหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 2) เพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามบริบทสหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 3) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามบริบทสหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ประชากร ได้แก่ ข้าราชการครูในสหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ประจำปีการศึกษา 2567 จำนวน 266 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิง

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ปริมาณ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความต้องการจำเป็น (PNI) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า ระดับการบริหารงานวิชาการในบริบทสหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง สภาพความคาดหวังอยู่ในระดับมาก 2) การพัฒนาระบบการเรียนรู้อุปกรณ์ สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง สภาพความคาดหวังอยู่ในระดับมาก 3) การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อย สภาพความคาดหวังอยู่ในระดับมาก 4) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อย สภาพความคาดหวังอยู่ในระดับมาก และ 5) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง สภาพความคาดหวังอยู่ในระดับมาก ด้านความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ พบว่า มี 3 ด้านที่มีความจำเป็นสูง ได้แก่ 1) การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 2) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ 3) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

คำสำคัญ : การบริหารวิชาการ, สถานศึกษา, สหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2

Abstract

This research aimed to: 1) examine the level of academic administration within the context of the Benjawirot Multidisciplinary Network under the Secondary Educational Service Area Office of Bangkok, District 2; 2) analyze the development needs of academic administration; and 3) propose guidelines for academic administration improvement. The population consisted of 266 government teachers in the network during the 2024 academic year. Additionally, five experts served as key informants for qualitative interviews. Research tools included questionnaires and interviews. Quantitative data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and Priority Needs Index (PNI), while qualitative data were examined using content analysis. The research results found that: 1) curriculum development – current status at a moderate level, desired status at a high level; 2) instructional process development – moderate current level, high desired level; 3) assessment, evaluation, and credit transfer – low current level, high desired level; 4) internal quality assurance and educational standards – low

current level, high desired level; and 5) development and use of educational media and technology – moderate current level, high desired level. The top three areas of development needs were: 1) assessment, evaluation, and credit transfer, 2) educational media and technology development, and 3) internal quality assurance and standards development.

Keywords: Academic Administration, Educational Institutions, The context of the Benjawiroth Multidisciplinary Network, Secondary Educational Service Area Office Bangkok

บทนำ

การพัฒนาการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเป็นสิ่งสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมของเยาวชนในการเผชิญกับโลกยุคปัจจุบัน การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนถือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าฯ กุญชรบุรี ภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีบทบาทสำคัญในการสร้างคุณภาพทางการศึกษาให้กับนักเรียน ทั้งนี้ โรงเรียนยังเป็นส่วนหนึ่งของสหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ ซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนหลายแห่งที่ร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน โดยเน้นการบริหารจัดการทางวิชาการเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม ทั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการด้านการศึกษา โดยจำเป็นต้องเรียนรู้และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบต่างๆ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลสำคัญที่ต้องมีสมรรถนะ ความรู้ และความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ ยังต้องสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตร เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบการศึกษาที่แท้จริง โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นหลัก เพื่อสร้างคนไทยที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคนดี คนเก่ง และสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับ อธิวัฒน์ พันธุ์รัตน์ (2562 :19) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการถือเป็นหัวใจและเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดในสถานศึกษา เพราะงานวิชาการประกอบไปด้วยงานที่สำคัญๆ ของสถานศึกษามากมาย ไม่ว่าจะเป็นงานหลักสูตร งานจัดการเรียนการสอน หรืองานวัดผลประเมินผล ฯลฯ แต่ละงานล้วนจะเป็นตัวชี้วัดความก้าวหน้าและคุณภาพของสถานศึกษานั้นๆ อย่างเด่นชัด ดังนั้นแล้วการบริหารงานวิชาการที่มีคุณภาพ จะทำให้สถานศึกษาสามารถขับเคลื่อนและพัฒนาได้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษารายงานการวิเคราะห์คุณภาพของการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ในปีที่ผ่านมา พบว่า การบริหารงานวิชาการมีผลโดยตรงต่อคุณภาพของผู้เรียนและการเตรียมพร้อมสู่อนาคต การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในบริบทของสหวิทยาเขตเบญจวิโรฒนั้น มีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างโรงเรียน เพื่อใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังมีความท้าทายหลายประการ ดังนั้น ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ไม่สอดคล้องกับบริบทของเครือข่ายสหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ จึงส่งผลกระทบต่อทั้งระบบการเรียนการสอน คุณภาพครู และความพร้อมของนักเรียน โรงเรียนตามบริบทของสหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ จำเป็นต้องหาวิธีการจัดการงานวิชาการที่ส่งเสริมการพัฒนาครูผู้สอนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด รวมถึงการปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการสอนให้ทันสมัย นอกจากนี้ การร่วมมือระหว่างโรงเรียนในสหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ จะต้องเพิ่มประสิทธิภาพและลดข้อจำกัดในด้านการใช้ทรัพยากรและบุคลากร การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จึงมีเป้าหมายเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม เพื่อการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน ซึ่งสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีโรงเรียนทั้งหมด 52 โรงเรียน แบ่งออกเป็นสหวิทยาเขต ทั้งหมด 6 สหวิทยาเขต ประกอบด้วย สหวิทยาเขตวชิรบุรพา สหวิทยาเขตนวนรินทร์ สหวิทยาเขตรัชวิภา สหวิทยาเขตภาคินพนวัฒน์ สหวิทยาเขตนวสิรินครินทร์ และสหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ มีโรงเรียนทั้งสิ้น 8 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2) โรงเรียนบางกะปิ 3) โรงเรียนมัธยมวัดบึงทองหลาง 4) โรงเรียนเทพศิลา 5) โรงเรียนสุขุมวิทพันธุ์อุปถัมภ์ 6) โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ บดินทรเดชา 7) โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ และ 8) โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าฯ กุญนที ผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 8 โรงเรียน จำเป็นจะต้องมีแนวทางในการบริหารงานวิชาการ ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบสำคัญและเป็นหัวใจหลักของการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักการบริหารงานตามวิสัยทัศน์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 คือ ผู้เรียนได้รับการพัฒนาความรู้ และสมรรถนะเต็มตามศักยภาพ อย่างมีคุณภาพ มีเป้าหมายและมีความสุข โดยมุ่งเน้นการพัฒนาครูให้สามารถสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตลอดจนการเชื่อมสัมพันธ์และความสามัคคีระหว่างองค์กรทั้งด้านกีฬาและด้านความเป็นเลิศทางวิชาการ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2, 2567)

จากปัญหาและความสำคัญของการบริหารงานวิชาการดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและเล็งเห็นถึงความสำคัญอันควรค่าแก่การศึกษาวิจัยแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนตามบริบทสหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เพื่อจะนำข้อมูลจากการวิจัยในครั้งนี้มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและ

พัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่กรุงเทพมหานครกำหนดไว้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการตามบริบทสหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2
2. เพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามบริบทสหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามบริบทสหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารงานวิชาการตามบริบทสหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู จากสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ มีโรงเรียนทั้งสิ้น 8 โรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา 8 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 24 คน และข้าราชการครู 758 คน รวมทั้งสิ้น 790 คน

กลุ่มตัวอย่างคือ ข้าราชการครูจากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 สหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ ปีการศึกษา 2567 มากำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างกำหนดจากตารางสำเร็จรูปของทาโร่ ยามาเน (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ซึ่งได้ขนาดตัวอย่าง 266 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังของแนวทางการบริหารงานวิชาการตามบริบทสหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 สอบถามแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 40 ข้อ จำแนกเป็น ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 5 ด้าน

ระยะที่ 2 เสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการตามบริบทสหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญในการบริหารสถานศึกษาเป็นผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์

การคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 5 คน ที่มีคุณสมบัติครบถ้วน ซึ่งนำผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการตามบริบทสหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด จำนวน 3 ด้าน มาสร้างเป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้คอมพิวเตอร์ในการคำนวณค่าสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ มีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

3.1 วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ตัวแปรเชิงคุณภาพ คือ ค่าความถี่ (frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และร้อยละ (percentage) พร้อมนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

3.2 วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จากการหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายด้านและภาพรวม ซึ่งพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูล เพื่อทราบระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามบริบทสหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 น. 100)

3.3 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการตามบริบทสหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผู้วิจัยได้คำนวณค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index: PNI) โดยใช้สูตรการคำนวณ PNI_{modified} แบบปรับปรุงจากสูตรเดิมของนงลักษณ์ วิรัชชัยและสุวิมล ว่องวานิช (2550)

3.4 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยนำร่างแบบสัมภาษณ์ของแต่ละคนมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ทั้งหมดในแต่ละหัวข้อของการสัมภาษณ์

เพื่อหาแนวทางการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันแนวทางการบริหารงานวิชาการตามบริบทสหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.48$, S.D. = 0.18) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพปัจจุบันทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์สภาพความคาดหวังแนวทางการบริหารงานวิชาการตามบริบทสหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.15$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพความคาดหวังทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบ การเรียนรู้ และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการตามบริบทสหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ($PNI_{modified} = 0.792$) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($PNI_{modified} = 0.689$) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ($PNI_{modified} = 0.640$) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ($PNI_{modified} = 0.622$) และด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.618$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพความคาดหวัง และอันดับความต้องการจำเป็น โดยภาพรวม

ลำดับ	แนวทางการบริหารงานวิชาการ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพความคาดหวัง (I)			PNI _{modified}	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1.	ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	2.54	0.37	ปานกลาง	4.12	0.47	มาก	0.622	4
2.	ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	2.51	0.36	ปานกลาง	4.06	0.50	มาก	0.618	5
3.	ด้านการวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	2.40	0.41	น้อย	4.30	0.32	มาก	0.792	1
4.	ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	2.42	0.49	น้อย	3.97	0.69	มาก	0.640	3
5.	ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	2.54	0.34	ปานกลาง	4.29	0.32	มาก	0.689	2
ค่าเฉลี่ยรวม		2.48	0.18	ปานกลาง	4.15	0.43	มาก	0.673	

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวม ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ดังนี้

ลำดับ	ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ	PNI _{modified}	อันดับ	วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
1.	ด้านการวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	0.792	1	ควรฝึกอบรมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความเข้าใจด้านการออกแบบการวัดและประเมินผลของผู้เรียน สร้างและพัฒนาเครื่องมือการประเมินผลที่หลากหลายและยืดหยุ่น และส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีการนำข้อมูลการประเมินผลที่ได้จากการทดสอบหรือวิธีการประเมินต่าง ๆ มาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
2.	ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	0.689	2	ควรมีการจัดฝึกอบรมและพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีให้กับครูส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูใช้สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลายและเหมาะสมกับวิชาเรียนแบบมีส่วนร่วม และส่งเสริมและสร้างแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลที่เข้าถึงได้ง่ายและหลากหลาย
3.	ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	0.640	3	ควรส่งเสริมและพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในที่มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี มีการทบทวนและปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ควรนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินคุณภาพภายในมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ และจัดให้มีการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะในด้านการประกันคุณภาพให้กับครูและผู้บริหารสามารถนำไปปฏิบัติและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพความคาดหวังแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามบริบทสหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับ สารินทร์ เอี่ยมครอง (2561) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในจังหวัดชัยนาท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในจังหวัดชัยนาท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ในการบริหารวิชาการ 7 ด้าน ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการจัดการหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านการนิเทศ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน

จากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามบริบทสหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 เมื่อเรียงลำดับความต้องการจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ สรุปได้ดังนี้

1. ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน มีผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ผลการวิเคราะห์สภาพความคาดหวังโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน พบว่า มีการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละรายวิชา มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับ มิลเลอร์ (Miller.1995, น. 175) อภิวัฒน์ จันทรสม (2563, น. 8) และ นารี ปรารถนาม (2566, น. 26) พบว่า งานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญมากที่สุดของสถานศึกษา การติดตามการสอนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจะช่วยให้สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาในด้านต่าง ๆ ตามพันธกิจและเป้าหมายสถานศึกษา เพื่อวัดคุณภาพผู้เรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด ครูผู้สอนควรนำผลไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและใช้เป็นข้อมูลสำหรับตัดสินผลการเรียน

2. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิเคราะห์สภาพความคาดหวัง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น พบว่า มีการวางแผนการใช้สื่อนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2563: 8) ณพพรชรินทร์ ชัยพรหม (2565:117) และ นคร จงอนุรักษ์ (2564:125) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้นับพื้นฐานเทคโนโลยีดิจิทัล ผู้สอนควรใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการจัดการ

เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างหลากหลายตามบริบทและสภาพแวดล้อมต่างๆ การเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาเป็นสิ่งสำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้มีสื่อการเรียนการสอน วัสดุ อุปกรณ์และสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน ครูมีทักษะความรู้ด้านสื่อสมัยใหม่ ทำให้การจัดการเรียนรู้มีความหลากหลาย เกิดประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพของตน โดยสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่ทันสมัย และหลากหลาย สนับสนุนงบประมาณเพื่อนำมาพัฒนาห้องสมุด IT ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ผลการวิเคราะห์สภาพความคาดหวัง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น พบว่า มีการศึกษาวิเคราะห์ วิจัย และพัฒนารูปแบบและเทคนิคในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ นคร จงอนุรักษ์ (2564, น. 122) พรหมมน พินทุสมิต (2560) และ ณพรพรภรณ์ ชัยพรหม (2565, น. 114) พบว่า โรงเรียนควรมีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่ผ่านการวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการจำเป็นของโรงเรียน ซึ่งการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาสถานศึกษาเป็นอย่างมาก สถานศึกษาควรส่งเสริมและพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในที่มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีความชัดเจนและเป็นธรรม มีการข้อมูลที่ได้จากการประเมินคุณภาพภายในควรนำมาปรับใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบอย่างสม่ำเสมอ

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญในการบริหารสถานศึกษา มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นหัวใจหลักของการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะด้านการวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ควรจัดให้มีการฝึกอบรมและพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการออกแบบการวัดและประเมินผลของผู้เรียนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สร้างและพัฒนาเครื่องมือการประเมินผลที่หลากหลายและยืดหยุ่น และส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีการนำข้อมูลการประเมินผลมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการจัดอบรมและพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีให้กับครู ส่งเสริมและมุ่งเน้นการพัฒนาการออกแบบการเรียนการสอนที่สามารถใช้เทคโนโลยีในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูใช้สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลายและเหมาะสม

แบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมและสร้างแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลที่เข้าถึงได้ง่ายและหลากหลาย สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา มีการส่งเสริมและพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในที่มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี มีการทบทวนและปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินคุณภาพภายในมาปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ รวมทั้งมีการจัดการอบรมและพัฒนาทักษะการประกันคุณภาพให้กับครูและผู้บริหารเข้าใจในมาตรฐานการศึกษาที่ชัดเจน สามารถนำมาปรับใช้ในพัฒนาและขับเคลื่อนองค์กรให้มีความพร้อมในการแข่งขันกับโลกแห่งการศึกษาภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานทางการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ณพพรชกรณ ชัยพรม. (2565). *การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร*. (การค้นคว้าอิสระหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นคร จงอนุรักษ. (2564). *การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี*. (สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นารี ปรานาม. (2566). *การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พรชมน พินทุสมิต. (2560). *การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา. (2563). *New normal ทางการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สารินทร์ เอี่ยมครอง. (2561). *แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในจังหวัดชัยนาท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. (2567). *จดหมายข่าว สพม.กท.2*. สืบค้นเมื่อ มีนาคม 25, 2568. จาก http://www.sesao2.go.th/news-detail_2517_86644

- อริวัฒน์ พันธุ์รัตน์. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
มหาบัณฑิต). นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- อริวัฒน์ จันทน์สม. (2563). แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงาน
ศึกษาธิการจังหวัดมหาสารคามโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Miller Van. (1995). *The Public Administration School of American School Systems*.
New York: Macmillan.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: Harper & Row.